

dire inviolatam claustrum Monialium in omnibus Monasteriis subiectis Episcopo ordinaria eius auctoritate, in exemptis autem tamquam sibi à Sede Apostolica delegata. *cap. Periculosus, & cap. Quoniam. De statu Regular. Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 3. Bulla S. Pii V. de Anno 1566. Incipien. Pastoralis officii* *Inc. & alia Gregorii XIII. quæ incipit: Deo Sacris Inc. de Anno 1572. quas refert Quaranta in Summa Bullar. Verb. Monasteria Monialium. VIII. Officium antecedenti conexum Episcoporum est, explorandi Virginum Deo dicandarum voluntatem, An sit libera, vel coacta? non solum antequam habitum Monasticum suscipiant, sed etiam priusquam professionem faciant, ut præcipit Concil. Trid. d. sess. 25. de Regular. cap. 17. etiam si Monasteria sint subiecta Regularibus; cum quorum Superioribus debet etiam Episcopus per se, vel per Vicarium suum interesse, ac prævidere electionibus Abbatissarum iuxta Constitutionem Gregorii XV. de Exempt. Privil. & declarationem S. Cong. Concil. quam ponit Tamburin. de Jure Abbatiss. disp. 15. quæst. 7. sub num. 51. Pro ut etiam approbandis Confessoribus tam ordinarios, quam extraordinarios, quos Superiores Regulares eligunt pro audiendis confessionibus earumdem Monialium sibi ipsis subiectarum; ut est statutum in eadem Gregoriana Constitutione, & declarationibus ipsiusdem Sacræ Congregationis Concilii, de quibus easdem referentes testantur Céspedes cap. 23. dub. 345. Pellizzari de Monialib. cap. 10. sess. 5. numer. 259. & Squillant. part. 3. cap. 40. a. num. 30. In segg. novissimè ex Constitutione Clementis Papæ X. die 20. Maji 1670. quam ego retuli in meis Decisionibus de Sacram. Pœnit. Decif. 38. num. 32. IX. Officium Episcopis incumbens est vigilare circa venerationem, & reverentiam Ecclesiarum, & pertinentiam ad cultum Divinum, & officium persolvendum in Ecclesiis, aliàs ipsi peccant. *Clem. 1. de Celebr. Missar. Bulla S. Pii V. de Officio Divino in princ. Breviar. ac Missalis.* Et ideo solliciti esse debent, ne in Ecclesiis fiant Musica læscivæ, colloquia, deambulationes; pro ut etiam ne debitis Horis omittatur recitatio Horarum Canonicarum iuxta Ritus ab Apostolica Sede approbatum. *cap. Non oportet, cap. nulli, disp. 42. de Consecr. dist. 1. Concil. Trid. sess. 22. in Decreto de observ. vel vitan. in celebrat. Missar. & de his agunt Novarius part. 2. in tit. de Eccles. Venerat. Quaranta in Verb. Reverentia Eccles. & Squillantes part. 1. cap. 14. per totum. X. Pastorale officium Episcoporum est conferre Clericis benemeritis beneficia Ecclesiastica. Hoc officium in oculis hominum est speciosum, ac delectabile; quia per ipsum Prælati genio suo, instantiisque parentum, ac amicorum indulgent, conferentes pro libito eadem beneficia. Sed coram Deo est summopere tremendum, atque periculosum; quia Episcopi obligati sunt sub pœna peccati mortalis dare beneficia, non ad eorum arbitrium cuiuscumque personæ, sed tantum Clericis dignis, ut probat Sotus de Just. & Jur. lib. 3. q. 6. art. 2. concl. 7. ea ratione, quia Episcopi non sunt domini beneficiorum, sed simplices dispensatores; & ideo ea distribuere debent majora merita habentibus. S. Thomas 2. 2. q. 63. art. 2. & magis dignis, aliàs peccant mortaliter contra Justitiam distributivam; & secundum tuiorem opinionem tenentur ad restitutionem; ut pluribus DD. allegatis demonstrat Diana Coordinatus tom. 3. tract. 3. resol. 101. & tom. 8. tract. 7. resol. 54. quibus adhæret Emin. Card. de Lauræa tom. 2. in 3. Libr. Sent. disp. 24. num. 286. ubi solidissimis rationibus hanc obligationem Prælatorum dandi Clericis magis dignis beneficia, probat; & restituendi dignioribus, si eos omittant, ut scripsi in meis Decisionibus Miscellaneis Decif. 85. num. 13. & 14. Digniores autem sunt, qui magis Litterati habentur, vel qui magis laborant, aut laborarunt in servitio Ecclesiæ, vel qui sunt magis pauperes; vel**

qui sunt de Diœcesi respectu exteriorum. Ugoletus de Offic. Episc. cap. 58. §. 8. Genuent. in Praxi cap. 66. & in Manuali Pastor. cap. 37. & 38. latè Squillantes d. part. 1. de Oblig. Episc. cap. 15. ubi Syllentes notat hujus Oceani, in quas ut plurimum, Prælati impingunt, & naufragant. XI. Episcoporum officium est invigilare, ut pueri doceantur doctrinam Christianam tum à Parochis, tum ab aliis piis hominibus. Concil. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 4. Bulla S. Pii V. Incipien. Ex debito Pastoralis officii, die 6. Obris 1572. quam refert Jordanus tom. 1. lib. 6. tit. 2. ubi de hac Pastoralis obligatione plenè disserit; & numer. 14. ita scribit: *Episcopus debet frequenter invigilare scholas (Doctrinæ Christianæ) tam docentes, quam discentes ad egregiam huiusmodi provinciam omnibus studii inflammare. Grandiores merito apud Deum, & homines, ac indulgentius, de quibus supra, suis, etiam diem 40. per singulas vices studeat allicere. Puerulos vero munusculis, & donariis ad conveniendum, & addiscendum trahat. Doceat ipse per se; & assiliter, humaniterque cum omnibus, presertim pueris, & pauperibus se gerat. Præsertim enim Pastoris operarius, & pueros mirificè excitat ad concursum, & ad opus; ac reliquos fideles magnopere edificat.* XII. Officium concernit Episcoporum vigilantiam circa vitam, & honestatem Clericorum. *Clem. 1. de Vita, & Honest. Cleric. Concil. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 1. & idem Antistes in hac vigilantia de fides peccare mortaliter ait Genuentis in Manuali cap. 90. & præcipue curare debent, ut Clerici magistros habeant, à quibus in lingua Latina, & in Sacris Litteris erudiantur. cap. fin. de Magistris. Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 13. n. 48. XIII. Et quidem necessarium Episcopi officium est corrigere peccata subditorum, & omni diligencia procurare salutem animarum; scandalosa, ac peccata tollere; præsertim inconfessos, & contumaces circa præceptum Confessionis, & Communionis Paschalis ad emendationem reducere. Sylvester Verb. Corred. q. 4. ubi ex doctrina S. Thomæ probat, Prælatos ad hanc correctionem faciendam, & emendationem procurandam teneri ex justitia; unde qui in hoc officio deficient, peccant mortaliter, & ut ait S. Augustinus relatus in cap. Nemo disp. 83. non merentur nomen Episcopi, sed canis; & hanc Prælatorum incuriam deplorat Alvarus Pelagius de Planctu Ecclesie lib. 1. cap. 69. Plurima sunt alia officia Episcoporum, & quidem notata digna, quæ refert Squillantes d. part. 1. per capita XLVII. sed pro præsentis instituto supra relata sufficiunt, tamquam principaliora.*

Jurisdictionalia tandem eorum officia præcipua sunt sequentia. I. Quilibet Episcopus in sua Diœcesi habet Jurisdictionem pro foro interno super omnes suos subditos, ita ut si ipse sit Sacerdos possit immediate ministrare iisdem Sacramento Penitentiae, & eisdem à peccatis absolvere. S. Thomas in 4. dist. 19. q. 1. art. 3. nec non dist. 20. q. 1. art. 4. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 7. n. 120. Jordanus d. tom. 1. lib. 3. tit. 4. n. 3. ubi notat, quantum mavarent operam, & essent solliciti Episcopi prædictis temporibus in audiendis suorum populorum confessionibus; de Jure enim proprium officium Episcoporum est confessiones audire. II. Eorumdem officium est alios Sacerdotes deputare, qui præter Parochos easdem populorum Confessiones Sacramentales excipiant, Jurisdictionem, ac facultatem absolvendi illis delegando; nullus enim Sacerdos Penitentiae Sacramentum ministrare potest (excepto mortis articulo) nisi aut Parochiale beneficium obtineat, aut sit ab Episcopo approbatus iuxta notabile decretum Concilii Tridentini in sess. 23. de Ref. cap. 15. de quo nos latè scripsimus in iisdem nostris Decisionibus de Sacram. Pœnit. Decif. 37. per totam, ubi ostendimus qualiter, & quando præmittendum sit examen pro dicta approbatione concedenda, & Jurisdictione ad ab-

ad absolvendam deleganda. III. Officium versatur circa approbationem Regularium, ut ipsi possint Laicorum Confessiones Sacramentales audire, & eos absolvere; circa quos Regulares Confessarios, est plures agitantur quæstiones à Theologis, concernentes Jurisdictionem, qui ipsi absolvent prædictos Laicos, quas ego recensui, & elucidavi in eodem tractatu de Sacr. Pœnit. decif. 38. nihilominus hodie omnia Privilegia Regularium revocata sunt quò ad prædictas Laicorum Confessiones Sacramentales audiendas; & omnes egent approbatione Episcopi, sine qua nemo potest illas audire juxta Bullam Urbani Olavi diei 12. Sept. 1628. Incipien. Cum sicut accepimus, & tenentur subire examen, si eos Episcopus velit quò ad scientiam examinare. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Pœnit. disp. 20. n. 153. Fagnanus in cap. Quia propter §. Illud autem n. 7. de Elect. Novissimè Pignatellus tom. 7. consult. 8. n. 29. & tom. 10. consult. 95. n. 10. IV. Episcoporum officium Jurisdictionale se extendit super eodem Regularibus exemptis in casibus 47. quos cumulat Jordanus tom. 2. lib. 7. tit. 14. à n. 1. usque infinem; ubi à studioso Lectore videndis. V. Officium eorumdem Episcoporum consistit in exercitio Jurisdictionis in foro externo tam in causis civilibus, quàm in criminalibus circa personas suo foro subiectas; & in casibus ad eorum Tribunal spectantibus. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. de Sacram. Ord. à num. 126. & segg. ubi advertit officium hoc, & hanc Jurisdictionem Episcopalem antiquitus impugnatam fuisse ab hereticis Arianis, Antidiabolistis; à Petro de Cugneris Consiliario Regio Parisiensis; à Marfilio de Padua; ac ultimò à Lutheranis, & Calvinistis, qui omnes conati sunt spoliare Episcopos Jurisdictione fori externi, & eos similes simplicibus Sacerdotibus constituere, ut legitur apud Salellem lib. 2. c. 14. Reg. 267. n. 17. & c. 16. Reg. 283. n. 181. ita ut nullatenus possent Episcopi suorum populorum publica fagitia, aut scandala in foro externo corrigere, punire, ac emendare. Hanc Jurisdictionem competere Episcopis tam de Jure Divino, quàm de Jure Ecclesiastico optimè probat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. à n. 127. & segg. tum ex Scriptura Sacra, tum ex Conciliis, ac Summorum Pontificum decretis; tum etiam ex praxi Annorum 1700. in quibus omnes Episcopi in facinorosa manifesta suorum Diœcesiarum semper animadvertunt multis, ac censuris, prout melius sunt arbitrati expedire ad redigendos errantes in viam æternæ salutis; quod docet etiam Squillantes d. tract. de Oblig. & Privil. Episc. part. 1. c. 26. & part. 3. c. 27. & 28. ubi Canones, & Doctores.

Porro duo notabilia dicunt Theologi, ac Canonistæ circa hoc officium, atque Jurisdictionem Episcopalem pro foro externo. Unum est, quòd Episcopus obligatus est deputare ministros scientia, ac probitate conspicuos pro causis audiendis, & negotiis expediendis in foro suo externo; siquidem si deputet ignorantes, aut pravos, ipse reus erit peccati mortalis. Cajetan. in Summa Verb. Episcoporum peccata. Toletus lib. 5. cap. 4. ac Genuentis in Manuali cap. 41. qui addit etiam, quòd ipse Episcopus tenebitur ad restitutionem damnorum, quæ Diœcesani sentierint, vel ob incitiam, vel ob malitiam Ministrorum Curæ Episcopalis, quod etiam notant Innocent. in cap. Ad hæc, de Offic. Archidiacon. & Pialetius part. 2. c. 4. art. 1. n. 15. Alterum notabile est, quòd in fulminandis censuris Episcopi debent procedere sobrie, & magna cum circumspectione; ita ut ad eas non deveniant, nisi in subsidium, & præmissis semper opportunis, ac reiteratis monitionibus. cap. Sacro. c. Statuimus. c. Romana, & c. Constitutionem, & ibi Glossa, de Sent. Excom. in 6. & hoc idem demonstrat Thesaurus de Pœnit. Ecclesiasticis part. 2. Verb. Censura cap. 1. & 2. à studiosis legendus.

De Sacramento Ordinis.

Sunt alia, & quidem non pauca Episcoporum Jurisdictionalia officia, tum circa Ecclesiarum adificationem, tum circa Beneficiorum vel Unionem, vel Dismembrationem, prout etiam circa decernendas Processiones publicas, aut observantiam dierum festorum, de quibus amplè tractant Squillantes d. lib. de Oblig. & Privileg. Episc. part. 1. & part. 3. atque Jordanus tom. 1. de Re Sacra; Sed hucusque narrata satis videntur ad ostendendum Episcopis, esse quidem sublimem eorum dignitatem, ac eorum statum valde periculosum; & idcirco Divus Gregorius Nazianzenus Lib. 3. de Sacerdotio aiebat: *Quòd nemo sapiens, leto animo, creatur Episcopus; & Franciscus Petrarca Lib. 1. de Remèd. utriusque fortunæ Dial. 170. exclamat: O vertigo morum pessima! Ad quod olim consueverant, ut deberent cogi homines; nunc indè retrahi non possunt.*

DECISIO XXXIX.

ARGUMENTUM.

Septem recententur Libri, quibus Eminentissimus S. M. Gregorius Cardinalis Barbadius Episcopus Patavinus pro bene adimplendis antedictis Officiis, ac pro recto Regimine Animarum suæ Diœcesis attentè studeat. Fructus quoque uberissimi ex eorum studio provenientes enunciat.

SUMMARIUM.

- 1 Libri septem S. M. Card. Gregorii Barbadii Episcopi Patavini pro bono regimine sui Episcopatus.
- 2 Liber status Animarum quid contineret?
- 3 Parochi Diœcesis Patavinae quæ sint?
- 4 Adulti plurimi nondum communicant ex incuria Parochorum.
- 5 Libellus pro instruendis pueris noviter communicandis.
- 6 Signum à Parochis in Communione Paschali dandum, & recolligendum.
- 7 Pueri ab anno quarto usque ad decimum sextum discere debent Doctrinam Christianam à Parochis.
- 8 Formula descriptionis status Animarum Diœcesis Patavine.
- 9 Inconfessi in Paschate quomodo monendi?
- 10 Parochi gratiosa comminatio suis Parochianis ne omittent Communionem Paschalem.
- 11 Liberalitas Parochi in Pauperes facit eum laudabilem.
- 12 Doctrinæ Christianæ Liber. Zelus erga illam Eminentissimi Barbadii Episcopi.
- 13 Relatio mensurae Scholarum Doctrinæ Christianæ.
- 14 Relatio totius Cleri Paduani.
- 15 Confessoriorum status, scientia, capacitas.
- 16 Martyrii species onus examinandi Confessorios.
- 17 Confessorii non ultra Annum approbantur Patavii.
- 18 Confessorii nec docti, nec indocti omnino quomodo approbati?
- 19 Casuum Conscientiæ, ac Prudentiæ annualis propositio.
- 20 Responsa Confessoriorum observata, ac notata.
- 21 Coadjutores Auctoris in scribendis libris boni regiminis, ac discipline, & studii Cleri Paduani.
- 22 Fori Episcopalis contentiosi Congregatio.
- 23 Rerum Economicarum Episcopatum Liber, ac Congregatio.
- 24 Franciscus Forzadura Nobilis Pat. laudatus.

- 25 Bonifacius Comes Borromaeus Nob. Pat. Laudatus.
- 26 Nicolaus Comes de Francatis Nob. Pat. Laudatus.
- 27 Utilitates ex registro status Animarum.
- 28 Corroboratio fraternalis an sit adus iustitiae, vel Charitatis?
- 29 Episcopus peccat, si Parochos negligentes non excitet.
- 30 Ordines, ac Beneficia Literatis Clericis danda.
- 31 Ignorantia Confessariorum causas duo mala. Et qua?
- 32 Ministrorum Episcopatum insecutio, vel negligentia aggravat animam Episcopi.
- 33 Elemosinas si Episcopus non facit, non est Episcopus.

In exequendis omnibus officiis, ac obligationibus Episcopalis, in praerita Decisione enarratis, summa semper fuit sollicitudo Eminentissimi, ac Reverendissimi, sanctae memoriae Gregorii Cardinalis Barbadii hujus Urbis Antenorae ab Anno 1664. usque ad Annum 1697. Antifitit Exemplarissimi, ac Heri mei Humanissimi: quapropter non inutile erit tum Praetorum Ministris, tum Praelatis ipsis, eandem sollicitudinem profitentibus, ac praesentes Deficiuntulas benigne legere dignantibus, referre in praedicti Libros septem, quos pro bono regimine sui Episcopatus praedictus Eminentissimus Praeul frequenter propriis oculis lustrare solebat, ut statum totius Dioecesis, nec non, ut ipse praefabatur, propria conscientia, unico intuitu, cognosceret. Septem igitur Libros Eminentia sua habebat, in quibus ea omnia, quae ad Pastoralis munus principaliter pertinent, notabantur. Hi erant.

- 1. Liber status Animarum sibi subditarum.
- 2. Liber status Doctrinae Christianae.
- 3. Liber status totius Cleri Paduani.
- 4. Liber examen Confessariorum.
- 5. Liber studii Casuum conscientiae, ac Prudentiae.
- 6. Liber causarum Civilium, ac Criminalium in suo Tribunali vertentium.
- 7. Liber Rerum Oeconomicarum, ac Redituum Episcopatus.

Primus itaque Liber continebat statum Animarum tum Civitatis, tum Dioecesis Patavinae, antedicto Eminentissimo, ac Reverendissimo Praeuli subditarum. Siquidem cum in Civitate Paduae reperiantur Parochi sex & triginta, in tota autem Dioecesi extra Civitatem tercenti, & quatuordecim; sicque omnes Parochi, atque Curati animarum in hoc Episcopatu sint tercenti, & quinquaginta; consuevit Eminentissimus Cardinalis Barbadius eorum Episcopus in principio Quadragesimae, singulis annis, ad ipsos omnes per litteras Encyclicas scribere, & iisdem injungere, ut diligentem descriptionem omnium habitantium in suis Parochiis facerent, aetatem singulorum notantes; itaut inveni in ea posset Eminentia sua, quinam apti sint ad Sanctissimam Communionem Eucharisticam in Paschate recipiendam, & qui nondum ad annos discretionis advenierint; ipsamque descriptionem statim post Octavam Paschatis ad Auditorem suum (qualis ego eram) fideliter transmitterent, prout ex tenore eorumdem Litterarum Encyclicarum constat, quae leguntur impressae in Libro *Epistolarum Pastoralium, ac Edictorum* ejusdem Praeulii Eminentissimi. Et quoniam in Visitationibus per eundem Emin. Cardinalem Episcopum, primis sui Regiminis annis factis, reperit fuerit, ex incuria diversorum Parochorum, plures utriusque sexus adultos pervenisse ad decimum sextum annum aetatis eorum, ac ultra, & nondum admittos fuisse ad Sacram Synaxim, in praedicti Litteris specificè injungebatur omnibus Parochis, ut seligerent pueros, ac puel-

las annos discretionis attingentes, illosque per plures dies instruerent, quid credendum circa Eucharistiae Sacramentum, & quid faciendum pro devota ejus sumptione, juxta libellum ad hunc effectum compositum existentem in praedicto Libro *Epistolarum Pastoralium* pag. 38. & eos, quos capaces discernere, in Paschate communicarent, ac eorum numerum distinctè referrent. Et quoniam ad ea devenimus tempora, in quibus refrigescit charitas Christianorum; & multi sunt, qui non verentur non adimplere Ecclesiae praecipuum Confessionis, & Communionis annuae, de quo in *cap. Omnis utriusque sexus. De Paeni. & Remiss.* in iisdem Epistolis Encyclicis mandabatur expressè omnibus Parochis, ut diligenter adverterent, ne aliqui ex eorum Parochianis praedictum praecipuum violarent, & ad hunc effectum signum inalterabile communicantibus darent, & infra octavam ab iisdem repeterent; & si quos contumaces, ac inconfessos reperissent, Eminentiae suae notificarent, ut opportunis monitionibus, ac remediis eorumdem spirituali saluti posset consulere. Tandem & illud in iisdem Litteris praecipiebatur Parochis, ut notam particularem facerent pueros, ac puellarum, quibus Doctrina Christiana venit exponenda, habentibus scilicet sufficientem capacitatem, quae praesumitur ab anno quarto, in quo saltem Orationem Dominicalem, Salutationem Anglicam, & Apostolorum Symbolum memoriter discere solent, usque ad annum decimum sextum; & eorumdem numerum pariter referrent, ad cognoscendum, An diebus Dominicis omnes frequentent Scholam ejusdem Doctrinae Christianae. Igitur juxta haec omnia commissionum capita Parochi omnes post octavam Paschatis rescribent vel Eminentissimo Praeuli, vel mihi Auditori suo; & ego formabam primum status Animarum Librum, in quo omnes Parochiae notatae erant per Alphabetum tum Civitatis, tum Dioecesis; & ad unamquamque earum haec erat descriptio.

In Padova. Nella Parochia del R. D. Francesco Lazari Dottore Massonario Curato della Cattedrale. Anime da Comunione num. 439 Inferiori non ancora atte a Comunicare. num. 128

In tutte num. 567 Instruite, e Comunicate da nuovo num. 8 Atte alla Dottrina Cristiana num. 110 Inconfessi num. 5 Nella Dioecese. Nella Parochia, e Villa di Abano, Arciprete il Signor D. Carlo Alessi Vicario Foraneo. Anime da Comunicare num. 1137 Inferiori non atte a comunicare num. 675

In tutte num. 1812 Instruite, e comunicate da nuovo num. 33 Atte alla Dottrina Cristiana num. 368 Inconfessi num. 3

Ubi vero reperiebantur inconfessi, qui in Dioecesi erant pauci, in Civitate autem plurimi; vocabantur Parochi Urbani ad praesentiam Eminentissimi Praeulii, & facta circa qualitatem inconfessorum, & causas, ob quas erant à Sacramentis alieni, consultatione firmabatur modus eos monendi, adjuvandi, & ad poenitentiam redigendi, magno semper cum fructu Animarum. At circa inconfessos in Dioecesi expeditabantur Litterae Pastoralis, quarum exempla plurima habentur impressa in eod. libro, tum ad proprios eorum Parochos, tum ad eorumdem Vicarios Foraneos, qui omnes vocabant ad se praedictos contumaces, & Dei gratia praevientem, ac cooperante non absque multo labore, illos ad bonam frugem redigebant; & de eorumdem conversione statim Eminentiae suae notitiam dabant, quam in ipso Status Animarum Libro ego inferebam.

Hic

Hic itaque erat primus Liber, quem frequenter Eminentissimus Antistes legebat, revolvebat, ac observabat; ex eo enim certior fiebat, an plures, an pauci, an nullus esset in Parochiis, à quibus omiffa fuisset Confessio, ac Communio Paschalis.

Nec tacenda venit gratiosa responsio, quam nonnullis ab hinc annis dedit mihi unus ex Parochis extra Civitatem, dum ex commissione Eminentissimi Praeulii illum interrogassem, An in ejus Parochia esset aliquis inconfessus? Factum tale fuit. Denunciatum fuerat Eminentiae suae in tali Parochia, extra Urbem, rusticam quandam esse inconfessum. Voluit Eminentissimus Episcopus videre relationem illius Parochi à me registratam in Libro praedicto Status Animarum, in qua notatum erat, nullum esse inconfessum. Eminentia sua dixit, relatio non est vera, scio enim à pia persona, unum ibi esse inconfessum. Vocetur Parochus ille, & de negligentia, seu mendacio redargatur. Vocavi eum per litteras. Statim venit ad me; erat enim Vir igneus, sollicitus, & ardens in suis actionibus. Petit, ut quid se esse vocatum? Dixi; dolet Eminentissimus, quod in relatione status Animarum tuae Parochiae dixeris, nullum esse inconfessum; & nunc delatum est Eminentiae suae, unum reperiri. Respondit: ita, ut delatum est, esse non potest; quia si quis esset inconfessus in mea Parochia, ego scivissem, & scripsissem. At necio aliquem esse tale, & esse non potest; siquidem (haec sunt ejus verba) in Quadragesima, dum intra Missarum solemniam horum rusticorum Parochianos meos ad conserendum, & communicandum in Paschate, propterea iisdem jurando, quod si quis Praecipuum Ecclesiae non adimpleverit, & mandatis Eminentissimi Cardinalis Episcopi non obedierit; baculo eum ego ipse severè verberabo; quia male verentes sub mea Cura non sum permissurus. Ideo (subjunxit) manifestatur mihi nomen, & cognomen aperiit mihi inconfessus. Dixi, est N. N. Respondit, non est de mea Parochia homo iste; sed de Parochia mea vicina, Stupobam, replicavit, quod in mea esset aliquis inconfessus. Sciant rustici Parochiani mei, verbera, quae illis comminor, casu quo non recipiant Sacramento in Paschate, certo me illis datum. Retuli haec omnia Eminentissimo Praeuli, qui à risu se continere non potuit. Reperit, illum dixisse veritatem, & vocato alio proprio Parocho praedicti inconfessi, actum fuit de ejus emendatione. In visitatione subsequuta Parochialis Villae antedicti Sacerdotis minantis verbera, credebatur Eminentissimus Episcopus audire querelas multas Parochianorum contra illum. Sed in Inquisitione generali, ac examine plurium rusticorum illius Villae per me facto, comperi, omnes ipsum laudantes, ac benedictes. Causa erat, quia licet in exigenda obedientia esset ferocis, ac minax, attamen erga pauperes erat liberalissimus, & versus infirmos tenerissimus; adeo ut quisquis ad illum accederet, petens aut panem, aut vinum, aut obsonium pro aliquo infirmo, vel paupere, promptè dabat quicquid habebat. Haec cum audisset Eminentia sua in illa visitatione, dixit: Ecce quam verbum, quod Charitas operis multitudine peccatorum. Haec de primo Libro status Animarum.

Secundus Liber continebat statum Doctrinae Christianae. Est incredibile dictu, quantum semper saegerit, & sollicitus fuerit praedictus Eminentissimus Cardinalis Barbadius Episcopus Patavinus in promovendis, adjuvandis, & conservandis Scholis Doctrinae Christianae; ut in eis pueri, ac puellae edocerentur Mytheria fidei, & ea, quae ad aeternam salutem consequendam sunt necessario faciendae. Siquidem in Civitate auxit numerum Scholarum, aggregavit plurimos pios, ac doctos Viros Laicos confraternitati ejusdem Doctrinae Christianae; consecit novas, easque utilissimas Regulas pro bo-

na directione omnium Operariorum in eadem Christiana Doctrina; distinxit terminos viarum, per quas Piscatores cum Cruce canentes Litanias transirent piscantes pueros vagabundos, ac eos ad Ecclesiam, in qua Doctrina Christiana explicatur, conducerent, ut videre est in Edicto diei 5. Januarii 1689. impresso in d. libr. *Epif. ejus Pastoral.* pag. 169. & seqq. ubi praedictae Regulae continentur. In eadem Civitate, Eminentia sua abstinentis à praedictis, audito signo Campanae majoris Ecclesiae Cathedralis vocantis omnes ad Doctrinam Christianam, egrediebatur statim ab Episcopo cum familiaribus suis, si ve in hyeme, si ve in aestu, & visitabat plures eandem Scholam, in quibus, & Parochorum, & Clericorum, aliorumque piorum hominum sollicitudinem mirabatur, & pueros numerum atendeat, disputationesque eorumdem auscultabat; ac frequentes Congregationes super felici progressu ejusdem operis Doctrinae Christianae tenebat; sicque omnes ad illud pie profectendum inflammabat. In Dioecesi autem, dum illam visitabat, scopus principalis Eminentiae suae erat, indagare an Parochi in docendis pueros, ac puellas Doctrinam Christianam essent diligentes? An coadjutores Laicos haberent? An distinctio servaretur praedicta Classium? Et convocatis omnibus pueris, ac Magistris in eas, sedebat inter illos, audiens, interrogans, explicans, docens, ac demonstrans summa cum benignitate modum faciliorem erudiendi eosdem pueros, ac puellas in ipsa Christiana Doctrina; & ubi parvum reperiebat numerum operariorum, efficaciter hortabatur populum, ut confraternitatem Doctrinae Christianae amplecteretur; & plurimos adscribebat eidem pio operi Operarios.

Igitur singulis mensibus omnes Vicarii Foranei per Dioecem colligebant relationes infrascriptas Doctrinae Christianae ab omnibus Parochis sub eorum Vicariatu existentibus, & eas ad me tamquam Auditorem Eminentiae suae, ac ad eas recipiendas deputatum transmittabant, tenoris sequentis. Videlicet.

Relatione della Dottrina Cristiana insegnata nella Chiesa Arciepiscopale di S. Michele della Villa di Torre.

Domenica 6. Aprile 1680.

	Figliuoli num. 183	Figliuole num. 188
Prima Classe	num. 20	num. 34
Seconda Classe	num. 28	num. 30
Terza Classe	num. 42	num. 40
Quarta Classe	num. 30	num. 26
Quinta Classe	num. 33	num. 36
Sesta Classe	num. 30	num. 22

In tutti num. 183 In tutte num. 188

Figliuoli num. 183
Figliuole num. 188

In tutti num. 371
L'Arciprete è stato.
Sacerdoti num. 2
Operari num. 38
Chierici non ve ne sono.

Operari num. 40

Consimilis relatio fiebat in quocumque alio Dominico die ejusdem mensis; & omnes simul mensuratum ad me mittebantur ab omnibus Vicariis Foraneis, tum eorum Ecclesiae, tum aliarum Ecclesiarum sui Vicariatus. Ego autem in Libro status Doctrinae Christianae, in quo erant notatae omnes Ecclesiae Parochiales cum numero Animarum, quae erant aptae ad Doctrinam Christianam edicendam, registrabam easdem relationes, & numerum Animarum, quae interfuerant eidem Christianae Doctrinae, necnon numerum Operariorum. Quapropter Eminentissimus Episcopus quodcumque aperiebat hunc Librum, unico intuitu videbat; & cognoscebat, ut bene, vel male, an laudabiliter, vel negligenter procederet hoc opus docendi pueros, & puellas Do-

Arinam Christianam; & secundum augmentum, vel decrementum ejusdem operis expediebantur Litteræ, ab Eminentiâ sua subscriptæ, commendantes diligentiam, vel reprehendentes negligentiam, si quæ reperta esset, Parochorum; & sistem infallibiliter singulis mensibus de hoc opere Eminentiſſimus Cardinalis Præful referrebat. Hæc de secundo Libro.

Tertius Liber complectebatur statum totius Cleri Paduani. Quandoquidem Eminentiâ sua ab initio adventus sui ad hunc Episcopatum requisivit à Parochis tum Civitatis, tum Diocesis relationem fidelem omnium Sacerdotum, atque Clericorum degentium sub eorum Parochiis; idest nomen, cognomen, ætatem, studia, exercitia, & occupationes uniuscujusque; & de his omnibus formatus fuit Liber, & in eo per alphabetum registratæ relationes prædictæ; at verius conscriptæ in anima Eminentiæ suæ; jugiter enim referebat ad quemquam illorum; & quotiescumque Parochi sive ex Civitate, sive ex Diocesi accedebant ad præsentiam ejusdem Eminentiæ, inter cætera interrogabat eos de vita, & moribus Sacerdotum, & Clericorum intra confines suarum Parochiarum commorantium; eosque adjurabat, ut sollicita attentione rimarentur, si quis contra bonos mores aliquid committeret, & sibi ferret nunciarent. Hinc ad eum cognoscebat omnes, eorumque qualitates, ut & in concursibus Sacerdotum ad beneficia, & Clericorum ad ordines, sciret, quanta uniuscujusque essent merita, aut demerita; & quos beneficiare, aut repellere oporteret.

Quartus Liber concernebat examina Confessariorum. Hic in duos erat Tomos divisus, primus pro Sæcularibus, secundus pro Regularibus, qui ad confessiones Sacramentales audiendas approbabantur. Hoc onus examinandi, & approbandi prædictos Confessarios in unum fuit pulsitati, & humilitati meæ, tum à gloriola memoria Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelii, qui fuit Prædecessor Episcopus Eminentiſſimus Cardinalis Barbadiçi, & obiit anno 1663. tum ab hac Eminentiâ, quæ ad hunc Episcopatum venit anno 1664. illumque ministravit usque ad annum 1697. Ingenue fateor, ponderosissimum me subisse onus, quod frequenter martyrium vocabam; nimium enim experiebat dolorem, reperiens in examine Sacerdotes utriusque gradus, sic ignaros Theologiæ Moralis, ut nequamquam poterim illos approbare ad Confessiones audiendas. Non inficior, plurimos, ac ingentis numeri haberi Confessarios Sæculares, & Regulares, tam Monachos, quam Mendicantes in hac Diocesi, doctrina, prudentia, ac experientia insignes, quos mihi honor, & delectatio erat admittere ad confessiones audiendas ad Annum, juxta firmatam consuetudinem ad hoc limitatum tempus eos approbandi post famosam illam litem, de hac re, quam passus fuit, sed victor evasit prælaudatus Illustrissimus, ac Reverendissimus Antistes Cornelius Anno 1654. & de qua mentionem feci in meis Decisionibus de Sacramento Penitentia Decif. 38. num. 19. & 20. At è contra tot sunt Capellani Curati ex alienis Diocesis, ad hanc Patavinam confluentes, & tot Regulares, qui in eorum Ecclesiis petunt ad audiendas confessiones Laicorum approbari, ut nulla dies transiret sine examine Confessariorum, & hac de causa formare crepi *Eratemata* mea super universa Theologia Morali, quæ postea ad instantiam amicorum bis data sunt typis, & studiosis facta sunt utilia, & grata.

Horum itaque Capellanorum, nec non Regularium inferioris gradus plurimi reperiebantur, quos nec iustitia permittebat eos ad annum approbare, nec charitas patiebat, illos penitus à confessionibus audiendis excludere. Quapropter hoc utebat temperamento, admittens ipsos ad tres, vel quatuor, vel sex menses tantum, sed cum obligatione se melius induendi in illis materiis, in quibus, dum exa-

minarentur, cognoscebantur minus edocti; & hæc obligatio scribebatur in Libro status Confessariorum ita: 1686. 2. Aprilis. R. D. Urbanus Guerrucius *Abbatia Sancti Angeli in Regno, Capellanus in Villa Campanogariae approbatus ad Confessiones ad sex menses. Sed fudeat libro 3. & 4. Toleti, super quibus iterum examinabitur.* Hoc idem servabatur cum Regularibus; cumque hi, & alii, completo tempore mandati, revertentur pro illius confirmatione, iterum examinabantur juxta eis impositum studium; in quo si eos profecisse cognoveram, novam concedebam prorogationem; sin minus eos licentiabam. Hunc Librum frequenter Eminentiſſimus Præful invisebat, & observabat, quot, & quales essent Confessarii Sæculares, & Regulares populi Eminentiæ suæ subjecti Sacramentales Confessiones audientes. Porro.

Quintus Liber studii Casum Conscientiæ, ac Prudentiæ valde influebat in erudiendis Confessariis ad tempus limitatum approbatis, præter studium, in quo exercebantur omnes Archipresbyteri, ac Parochi perpetui. In initio cujuscumque anni de mandato Eminentiſſimi Cardinalis Barbadiçi Præfulis transmittentur tot folia impressa cum casibus conscientiæ, prudentiæ, atque omnibus Vicariis Foraneis per Diocesim, quot erant Parochi, & Confessarii eorum Vicariati subjecti. Qui casus concernebant integram aliquem tractatum Theologiæ Moralis, ac Prudentialis cum suis quaestis; & distincti erant de mense in mensem; ad hoc ut omnes tam Parochi, quam Capellani Confessarii iidem studeant, & suam opinionem in scriptis ponent; quam postea in Congregatione mensura, à Vicario Foraneo convocanda in Ecclesiis Parochialibus sui Vicariatus per turnum, omnes disputando discerent, & post discussionem eidem Vicario, subscriptam proprio uniuscujusque nomine, traderent, mihi Auditori Eminentiæ suæ transmittendam. Singulis igitur mensibus recipiebam à quadragintaquor Vicariis Foraneis, & ab eorum singulis Litteras, secum habentes studiosa responsa omnium Parochorum, & Capellanorum, Confessiones Sacramentales audientium in Diocesi hac Patavina, ad Quæstia, & Casus Conscientiæ, ac prudentiæ, iidem, ut supra, discutendos in principio anni datos; quæ quidem responsa à me legebantur, & observantur, & in Libro hujus studii, in quo notati erant omnes Parochi, ac Capellani eorum notabatur ita: *Mense Januario Parochus N. N. satisfecit, respondendo: Optime; vel, mediciter, sive debiliter, prout erant merita responsi: Idem servabatur, ac notabatur ad nomina quorumcumque Capellanorum sic: N. N. Capellanus Confessarius in supradicta Parochiali satisfecit, & respondit optime; seu mediciter: vel debiliter: Ex qua diligenti observatione, & annotatione major habebatur certitudo studii, sufficientiæ, capacitatisque Confessariorum; ac ex hujusmodi Libri inspectione ipsorum Eminentiſſimus, ac Reverendissimus Cardinalis Episcopus non leve reportabat animi sui oblectamentum.*

Sed dicit aliquis mihi hæc facientes, ac scribentes, quomodo hæc omnia solus homo adimplere poterat; & hos quinque libros exarare? Respondeo, coadjutores habuisse doctos eruditos Clericos, Seminarii Eminentiæ suæ Alumnos, qui post completum humanarum Litterarum, ac Theologiæ Scholasticæ cursum, habitabant in Episcopo, & mihi interserviebant in his exarandis libris, ac registris faciendis, inter quos R. D. Paulus Adami Sacre Theologiæ Doctor, nunc Canonicus in Collegiata Ecclesia Plebis Sacci. R. D. Jacobus Viottus pariter Doctor Theologus Collegiatus in hoc Sacro Theologorum Collegio Patavino, & Canonicus Concordiensis supernumerarius. R. D. Alexander Gritti Juris Utriusque Doctor, nunc Rector Parochialis Ecclesiæ Villæ Aratum, nec non R. D. Adamus Pi-

vati

vati pariter Doctor Juris Utriusque, in præsentibus Patochus Ecclesiæ Sancti Bartholomæi hujus Civitatis, & nonnulli alii eruditi Juvenes, quibus omnibus Eminentiſſimus Præful beneficia contulit, in remunerationem servitii per eos mihi in conscribendis prædictis Libris fructuose præstiti. Occasione autem respondens, de quibus supra, factum est, ut Decisiones Casuum Conscientiæ, ac Prudentiæ ceperim extendere, ex doctrinis, rationibus, ac Autoritatibus per Parochos, & Capellanos Confessarios allegatis; quas Decisiones Eminentiâ sua Anno 1681., ac sequentibus voluit typis dari ad publicam utilitatem, & commodum studentium, qui gratulandi eas receperunt, & usque in præsentem diem lætenter excipiunt.

Sextus Liber erat status Casuarum Civilium, ac Criminalium in Tribunalibus hujus Patavini Episcopatus vertentium. Hujus Libri custos, ac scriptor erat Cancellerius Episcopalis; siquidem semel in hebdomada habebatur Congregatio Fori contentiosi coram Eminentiſſimo Episcopo, in qua interveniebant Vicarius Generalis, duo Auditores, Vicarius Monialium, Advocatus Fiscalis, & Assessor duo Theologi, ac Juris utriusque Doctores; & in ea referebantur ea in foro vertentes, expeditionis proximæ; ut aurum difficultates solverentur, & firmaretur methodus aut in ordine præcedendi, aut in meritis iudicandi, ac eis decidendi. Notabat Cancellerius quidquid resolutum erat ab ipsis Congregatis, & ex hoc Libro Eminentiâ sua duas reportabat utilitates. Una, quod negotia, & causæ expediebantur, neque permittebantur in longum trahi. Altera, quod in ejus Tribunalis celebatur iustitia, quæ perire non poterat, attento studio; probitate, & consultatione tot sapientum, & multiplicium Ministrorum.

Septimus tandem Liber erat Rerum Economicarum, ac Reddituum Episcopatus, quem scribebat, ac custodiebat Notarius, vocatus *Computista Fabrice*. Notabatur in hoc libro resolutiones omnes, quæ capiebantur in Congregatione Economica, in quacumque hebdomada semel convocata. In hac Congregatione interveniebant, præter Eminentiſſimum Antistitem, (quando majora negotia eum non distrahebant) ejus Vicarius Generalis, nec non ejus Auditor, tres Laici Cives Nobiles Patavini, Præfectus, alius Factor Generalis reddituum Episcopatum, ac prædictus Notarius, seu Computista, & Scriba. Primus prædictorum Nobilium Laicorum erat Illustrissimus Dominus Franciscus Forzadura Juris utriusque Doctor, cujus Familiam antiqua Nobilitas, pluralitas Equitum Melitensium, multitudo Sapientium Assessorum apud Patritios Venetos in Regimine Civitatum, ac opum copia reddunt conspicuam, sed ejus personam venerabilem faciebant primaria Civitatis munera laudabiliter exercita, prudentiæ, ac intelligentiæ præclara facinora, at potissimum Pietatis in Deum, ac æternæ salutis studium, cujus causa per triennium ante mortem, divitiis, ac honoribus sponte renuntiavit, secessit in solitudinem campænae Bassanensis ubi propriam Domum ac Oratorium Sacrum possidebat; ibique spiritibus Lectioibus, atque Meditationibus vacans sanctè in Domino quievit. Secundus ex prædictis Nobilibus Viris erat Comes Bonifacius Borromæus, Divo Carolo Mediolanensi Pontifici, & sanguine, & devotione conjunctus. Hic adolescens in Aula Serenissimi Ferdinandi Archiducis Austriæ educatus, & nobilior edoctus virtutes, domum reverfus, prudentia, ac probitate eximius, primis hujus Patriæ sanctis honoribus, ob has animi prærogativas ab Eminentiſſimo Præful dilectus, fuit ad hanc Congregationem deputatus, & in sua testimonium dilectionis, majori, ex tribus ejus filiis Laurea Doctoratus insignitis, pinguem contulit in hac Ecclesia Cathedra-

drali Canonicatum. Tertius erat Comes Nicolaus de Frafcatis, Progenitorum nobilitate, probitate, ac doctrina celebris; qui iidem prærogatis, aliisque Christianis virtutibus, quibus incedit ornatus celebrior, in Collegio DD. Philosophorum hujus Decurionum Urbis non semel assumptus, pariter huic Episcopali Congregationi fuit per Eminentiſſimum Antistitem adscriptus. Hi igitur tres nobilissimi Cives, unà cum præcatis Episcopalis Ministris, res economicas Eminentiæ suæ dirigebant, & quidquid ad redditus annuos Episcopatus exigendos, fartos, tectosque servandos, cognoscebant expedire, ordinabant, decernebant, ac terminabant; eorumque mandata, decreta, ac terminationes in hoc Libro Notarius Computista scribebat, & juxta id, quod scriptum erat, Factor Generalis, ac alii subordinati Actores Episcopales operabantur.

Erant autem multiplices, hique salutare effectus, quos Eminentiſſimus Præful Barbadiçus ex prædictis septem Libris colligebat. Siquidem ex Libro status Animarum cognoscebat, quos Laicos obligatus esset monere, & corrigere, qui confessi erant, ac in peccatis vivebant; correctio enim fraterna, quæ in privatis personis est adus charitatis, in Episcopo est actus iustitiæ; quam si negligat, vel omittat, peccat mortaliter. Sylvester in *Verb. Corredio*. ubi S. Thom. qu. 4. & præcipue contra Conubnarios, aut inimicitias nutrites, circa quos Episcopus sollicitus tenetur agere, & operari, ut illi emendantur, & hi ad pacem reducantur, aliàs ipse est reus culpe gravis. *Glossa in cap. Unum. Verb. Neglexerint, dist. 25. cap. Precipimus. cap. Studentum, dist. 90. Barbosa de Jur. Eccl. Univ. lib. 1. cap. 11. num. 82. Concil. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 14. Bulla S. Pii V. Incipit: Cum primum, de Anno 1665. de qua Garzias de Benefic. part. 11. cap. 10. n. 188. Ex Libro Status Doctrinæ Christiane sciebat, an Parochi essent solliciti in ea plebius suis exponenda, ad quam expositionem scdulum tenentur sub mortali. *Barbosa allegat. 76. num. 39. Emanuel Sa Verb. Parochus num. 5. Cumque Episcopus sit primus Parochus in tota Diocesi, immunis esse non potest à peccato, si circa hæc obligationem aliorum Parochorum non sit vigil. cap. Quacumque, 10. q. 1. cap. Precipimus, 12. q. 1. Ex Libro status totius Cleri, morum, ac studiorum Clerici cujuscumque, deprehendebat, quos ad ordines promovere oporteret, & quos repellere; quibus beneficia elargiri, & quibus denegare, cum strictissimè tenetur Episcopus hanc utramque observationem facere, & obligationem, quæ ex iustitia est, adimplere sub gravi culpa. cap. Precipimus, dist. 34. cap. Illud, dist. 35. cap. Licet ergo, 8. q. 1. cap. Nihil. De Elect. Sayrus de Confessariis lib. 6. cap. 13. n. 8. Ex Libro examinum Confessariorum tuebatur seipsum Eminentiſſimum Antistitem à duobus illis periculis, de quibus summo pere expavebat, scilicet de aggravanda conscientia sua peccato lethali, si Sacerdotes ignorantæ præficerentur confessionibus populorum audiendis, & de nullitate absolutionis, quam ipsi iidem impertiret; prout de utroque periculo testatur Emin. Card. de Laurea de Sacram. Pœnit. dist. 20. num. 28. & n. 53. cujus ponderosa verba retuli in Decisionibus meis Miscellaneis Decif. 125. n. 5. Agebatur autem hæc securitas in Eminentiſſimo Præful, dum revolvebat Librum studii casuum conscientiæ, ac prudentiæ; in quo intuebatur tum Parochorum, tum Capellanorum solertiam in eis resolvendis, quæ eorumdem studii erat irrefragabile testimonium. Eandem conscientiam securitatem fovebat in Eminentiâ sua Liber casuum civilium, ac criminalium in suo Tribunali pendentium; quandoquidem tenentur Episcopi Deo rationem reddere, & suis subditis damna, & interesse compensare, resultantia tum ex inficitia, tum ex negligentia Ministrorum, quos ad eandem causam deputant iudican-**

das,

das, si tardè, vel malè eas expeditant. Innocent. in cap. Ad hac, de Offic. Archid. Genuensis in Man. cap. 41. Præfatus part. 2. cap. 4. art. 1. num. 15. cumque singulis Hebdomadis ageretur in Congregatione de harum caufarum expeditione, ordo, & meritum earumdem stabat in tuto. Tandem ex Libro Rerum Economicarum, & adfidentia Vitorum Nobilium, ac prudentum, de quibus fupra, certus fiebat Præfatus de defenfione, ac confervatione reddituum Epifcopatus, fibi ex præcepto incumbente. cap. Auguftino, 12. q. 2. cap. Convenior, 31. q. 8. aculterius (quod fibi manebat alta mente repositum) uberiores poffe facere Eleemofynas, quo major erat eorumdem reddituum exactio; fciebat enim, & fæpè fecum ruminabat verba S. Gregorii Papæ relata in cap. Fratrem noftrum, dift. 86. Oportet fcilicet, quod Epifcopus non fibi credat, folam ledionem, & orationem fufficere, ut remotus ftudeat federe, & de manu minimè fructificare. Largam manum habeat; neceffitatem patientibus fuccurrat, alienam inopiam fuam credat; quia fihæc non habet, vacuum Epifcopi nomen tenet. Eminentiſſimi Barbadiçi S. M. Patavini Antififtis liberalitas erga pauperes, & inopes nota eſt toti Urbi, ac Orbi. Libri Epifcopatus, in quibus ejus eleemofyna notatæ reperiuntur, deſtantur, eas excedere ſummam centum millia Ducatorum. Jure comparandus venit ſanctis illis Præfulibus, quos Gennensis receſſerit in Manuali cap. 18.

DECISIO LX.

ARGUMENTUM.

De ſubjecto Sacramenti Ordinis diſſeritur in hac Diſſiſione; quæ docet, eum eſſe Virum quinque qualitibus præditum, nempe Maſculum, baptizatum ac confirmatum; in legitima ætate conſtitutum, bonis moribus, litteris, intentione ſervienti Deo ornatum, atque à canonicis impedimentis immunem. Plura curioſa dubia reſolvuntur: præcipuè An Femina, ac Pueri infantes valide poſſint ordinari? Tandem recententur impedimenta 40. è Sacris Canonibus collecta, quorum aliquo detenti non debent ordinari.

SUMMARIUM.

- 1 Qualitates quinque neceſſarie in Ordinandis. Et quæ?
2 Baptizatus ſi quis non eſt, invalide ordinatur.
3 Femine an poſſint valide ordinari? & num. 7.
4 Femine multa Prophetiſſe.
5 Femina Joanna Papiſſa. Et num. 10.
6 Femine in Mengrelia audientes Confeſſiones, & miniſtrantes Sacramenta.
7 Hæretici, qui docuerunt, Feminas poſſe ordinari.
8 Feminarum conditio eſt, ut ſint ſubditæ viris.
9 Prophetiæ dono cur femine ſint capaces?
10 Joannes Papa VIII. cur dicitur Papiſſa?
11 Feminis an prima Tonſura, & Minores ordines dari poſſint ex diſpenſatione Papæ?
12 Hermaphroditi quando poſſint ordinari?
13 Ætas in ordinandis de Jure antiquo: Item de Jure novo.
14 Minores ordines in qua ætate poſſint conferri?
15 Ætas pro majoribus ordinibus ſuſcipiendis; & pro Epifcopatu, ac Papatu.
16 Ordinari an quis poſſit ante aliquas horas complementi Anni?
17 Biſſextus dies an computandus pro complemento Anni?
18 Regularium Privilegia revocata quo ad ætatem pro ordinandis.
19 Ordinatus ante legitimam ætatem quas penas incurrat?

- 20 Infans an valide poſſit ordinari etiam in Sacris?
21 Epifcoporum ordinantium pueros ante legitimam ætatem, punire.
22 Mores quales requirantur in ordinandis?
23 Inquiſitio faciendæ per Præfatos de moribus ordinandorum.
24 Scientia in ordinandis quæ, & quanta eſſe debeat?
25 Epifcopi peccant mortaliter ordinando ignorantes; & remanent ſuſpenſi à collatione ordinum.
26 Regulares egent minori ſcientia pro ordinibus. Ac etiam Cantores, & alii ut hic.
27 Illiteratus ordinatus an ſit irregularis?
28 Intentio recta pro ordinibus ſuſcipiendis qua ſit?
29 Clericus in minoribus duens Uxorem an peccet?
30 Subdiaconus, ac Diaconus volentes aſcendere ad Sacerdotium an peccent?
31 Impedimenta Canonica 40. quæ obſtant, ne ordines recipiantur.
32 Eunuchi, & Caſtrati an poſſint ordinari?
33 Simoniam pro ordinibus committentium punire.
34 Ordines quibus temporibus conferendi?
35 Interſtitia ſervandæ ab ordinandis?
36 Ordinati ab Epifcopis Hæreticis, Schiſmaticis, vel Excommunicatis ſunt ipſo Jure ſuſpenſi.
37 Ultramontani, Galli, Hiſpani quando ſint ordinandi in Italia?
38 Greci non ſunt ordinandi ab Epifcopo Latino. Neque è contra.
39 Eſſe duo Ordines duo. Gratia, & Charactèr.

Explicitis omnibus, quæ ad perſonam Miniſtri Sacramenti Ordinis, qui eſt Epifcopus, & ad ejus officium Paſtorale pertinent; opus eſt tranſire ad ſubjectum hujus Sacramenti, & declarare, quænam perſonæ poſſint ad Ordines promoveri, ac quibus qualitibus eas conveniat eſſe ornatas, ut valide, ac licite ordinentur. Igitur quinque qualitates concurrere debent in ordinandis; quarum quatuor ſunt affirmativæ, quinta autem negativæ. Videlicet:

- 1. Ut ordinandus ſit homo Chriſtianus, Conſtitutus, & habeat ſexum virilem.
2. Ut ſit conſtitutus in debita ætate.
3. Ut bonis moribus, ac Litteris ſit imbutus.
4. Ut recta intentione ſit præditus.
5. Ut nullum habeat Canonicum impedimentum. Quo ad Primam Qualitatem. Debet in primis, qui petit Ordinis Sacramentum, eſſe Chriſtianus, id eſt baptizatus; nam ſine Baptiſmo nullum poteſt recipi Sacramentum, & eo minus Ordines; & invalida eſt Ordinatio, ſi ad eam admitteretur non baptizatus, cap. ſi Presbyter, 1. q. 1. cap. Paſtoralis, de Sacram. non iteran. Item debet etiam eſſe Confirmatus: Concil. Tridentiſſe. 23. de Ref. cap. 4. etſi non confirmatus valide ordinaretur, ſed ſupplenda eſſet Confirmatio, d. cap. Paſtoralis. Diana Coordinatus tom. 2. traſ. 5. ref. 100. & Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. diſp. 9. num. 57. At hæc eſt, ut ipſe ordinandus inter cætera ſexum habeat virilem. S. Thomas in 4. ſent. diſt. 25. q. 2. art. 1. Scotus ibid. 5. hic breviter, ac S. Bonaventura p. 3. q. 1. Hujus occasione qualitates diſputant Scholaſtici, an Feminae ad eò ſint incapaces Sacramenti Ordinis, ut ſi de facto ordinarentur, non eſſent valide ordinatæ, neque reciperent characterem? Et prima facie videbatur dicendum, quod characterem reciperent, & quod eſſent valide ordinatæ. Primum, quia majus eſt officium prophetandi, quam officium offerendi, & facrificandi. S. Thomas in 3. p. qu. 39. art. 1. ad primum. Sed multæ Feminae fuerunt Prophetiſſæ tum in Lege veteri, ut de Maria forore Moyſis Num. 12. & de Anna Phanuelis filia. Luc. 2. & de

& de aliis Sanctis Virginibus, ut de S. Elifabeth Abbatiſſa Monafterii Sconaugienſis, de S. Hildegarde, Geltrude, Merilde, & aliis, quas commemorat Petrus Antonius Tornamira, in ſua Hiſtoria Monachiſtica S. Benediçi Abbatis, Libr. 3. cap. 2. §. 8. præter plurimas Sanctas, quas Spiritu Prophetiæ dotatas fuiſſe legitimus in Romano Breviario. Ergo ſi quod majus eſt, competit feminis, iidem etiam quod minus cenſetur poteſt convenire, juxta regulam in cap. ſi Paulus, 23. queſt. 5. cap. Quilibet, diſt. 40. Secundò, quia olim in Eccleſia ordinabantur Diaconiſſæ, & erant Subdiaconiſſæ, Presbyteræ, & Epifcopæ. cap. Mulieres, 32. diſt. cap. Diaconiſſam, 27. queſt. 1. Tertio, quia multum Hiſtorici referunt, Joannam feminam Anglicanam aſſumptam fuiſſe ad Papatum, & ſe nominaviſſe Joannem Papam VIII. ut videre eſt apud Philibertum traſ. 1. part. 4. cap. 1. num. 19. Leander, traſ. 6. diſput. 5. queſt. 2. & Salmanticensis de Sacram. Ord. traſ. 8. cap. 5. num. 3. Quarto, quia Mulieres in Regione Mengrelia, quæ eſt antiqua Colchis, Anno 1614. repetæ ſunt à Miſſionariis Apoſtolicis audire Sacramentales Confeſſiones, & alia Sacramenta Eccleſiæ miniſtrare, ut noviffimè legitur in Annalibus Sacerdotii, & Imperii, erudita calamo ſcripſit, etſi vulgari Idiomate, per Illuſtriſſimum Baptaglinum Epifcopum Nucerinum d. Anno 1614. num. 28. Quintò, quia apud Deum non datur diſtinctio perſonarum, neque conditionis, neque ſexus, ſed omnes homines maſculi, & feminae conditi ſunt ob æternam ſalutem, capacæque facti ſunt Sacramentorum, teſte Apoſtolo ad Galat. 3. ibi: Non eſt ſervus, neque liber, non eſt maſculus, neque femina. Ergo etiam feminae poſſunt ſumere Sacramentum Ordinis.

His tamen non obſtantibus dicendum eſt, ſexum femineum non eſſe capacem Sacramenti Ordinis, & ſi de facto mulier ordinaretur, invalida eſſet Ordinatio; & contrarium afferere hæreſis foret, quam profefſi ſunt olim Cataphrygæ, Peupiani, & alii, inter quos Wicleſus, & ejus diſcipuli, qui omnes errorum ſordes congregarunt, & docuerunt, etiam mulieres baptizatas ad Sacerdotii ordinem poſſe aſſumi, ut ſcribit Valdenſis Libr. de Sacram. cap. 59. Hunc pariter errorem diſſeminavit Hæreticus Marcolitani, Quintiliani, ac Colliridiani, aſſerentes, etiam feminas eſſe capaces Sacerdotii, & Præſbiteratæ, ut notat Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. diſp. 9. numer. 2. Idcirco eſt de ſide, quod mulieres non ſunt capaces Sacramenti Ordinis, quia Chriſtus Dominus in ultima Cæna ſolos Viros, id eſt Apoſtolos ordinavit; & iidem Apoſtoli facultatem remittendi peccata commiſit Joan. 20. nec legitur, ipſum aut Sanctiſſimæ Virginis MARIÆ Matri ſuæ, aut aliis Mulieribus, ſibi ſanguine, charitateve conjunctis, talem dignitatem conceſſiſſe. Ergo ſignum eſt, femineum ſexum illius eſſe incapacem ex institutione Chriſti. Ratio autem rationis eſt, quia Sacramentum Ordinis eſt ſignum practicum, & id eò obtinere debet non ſolum productionem rei, ſed etiam ſignificationem illius; quemadmodum in Extrema Unctione requiritur, quòd argendus ſit infirmus, ut ſignificetur neceſſitas curatioſis. At in femineo ſexu non poteſt ſignificari ſuperioritas gradus, quam importat character Ordinis, eò quòd Mulier ſtatim ſubjectionis ex natura ſua ſortita eſt, juxta illud Genef. 3. ſub viri poſtæſe erit, ut bene docet S. Thomas 3. part. queſt. 39. art. 1. quapropter, ſi Mulier eſſet capax ordinum, poſſet in Eccleſia prædicare, docere, imò ad Epifcopatum aſcendere, & ſic aliis præſeſſe; quæ omnia prohibita ſunt mulieribus. cap. Mulier, diſt. 23. cap. Mulier, de Conſer. diſt. 4. cap. Nova quedam: De Pœnitent. & Remiſſ. juxta id, quòd ait Apoſtulus 1. Timoth. 2. Mulierem in Eccleſia docere non permitto; nec dominari in virum. Hoc idem latius demonſtrant Salmanticensis diſt. traſ. 8. cap. 5. a nu-

mer. 7. & ſeqq. & Eminentiſſis. Card. de Lauræa d. diſput. 9. a num. 3. addentes, quòd ſi ſexus eſſet, Eccleſia in tot ſæculis ordinaviſſet, ac ad Sacerdotium promoviſſet aliquas ex tot ſanctis Mulieribus, quæ in ea flourerunt; quòd nunquam reperitur factum fuiſſe. Neque obſtant argumenta contraria. Non primò, ad quòd reſpondet S. Thomas d. part. 3. queſt. 39. dicens art. 1. quòd Prophetia non eſt Sacramentum, ſed Dei donum, unde ibi non exigitur ſignificatio, ſed ſolum res; & quia ſecundùm rem in his, quæ ſunt anime, mulier non diſſert à viro, cum quandoque mulier invenitur melior quantum ad animam multis viris, id eò donum Prophetiæ poteſt recipere, ſed non Ordinis Sacramentum. Ad Secundum reſpondetur, Diaconiſſas non fuiſſe promotas ad Sacramentum Ordinis, ſed ad ſimplicem benedictionem, ut exercere poſſent illos charitatis actus, quos magis feminas, quam Clericos decebant, ut latè expoluit ſupra Decif. XXXI. ubi etiam diximus Presbyteras, Epifcopas, & alias hujusmodi fuiſſe uxores Presbyterorum, ſeu Epifcoporum, qui de earum conſenſu Ordines Sacros ſuſcipiebant, & ipſæ votum emittebant continentiæ. Ad Tertium reſpondet Emin. Cardinales Bellarminus libr. 3. de Pontif. Rom. cap. 24. Baronius ad Annam Chriſti 853. & Philibert. d. traſ. 1. part. 4. cap. 1. n. 21. rem illam eſſe fabuloſam; & indè proceſſiſſe, quòd ille Pontifex nimis deſtitutus erat fortitudine, conſtantia, ac prudentia in regimine Pontificatus, prout exemplis comprobat noviffimè Palatius in Geſtis Pontific. Romanor. tom. 2. in Joannis Papæ VIII. vita; ob quas ejus frigiditates in operando communiter vocabatur Papiſſa. Idem notat Barboſa de Jure Eccleſ. Univ. libr. 1. cap. 1. num. 81. & 82. Nicolius in Floſculis Verb. Papa. & Salmanticensis d. cap. 5. num. 12. addentes. Eſto tamen, quòd illa Hiſtoria fuiſſet vera, prædicta aſſerta Joanna non fuiſſet Pontifex, cum præcedere debeat in eo tum Epifcopatus, tum Presbyteratus, cujus omnino incapax eſt Femina; cui neque minores Ordines, neque prima Tonſura poteſt conferri ex diſpenſatione Papæ, ut advertunt Sanchez Conſilior. libr. 7. cap. 8. num. 3. & Vaquez tom. 3. in 3. part. diſp. 245. cap. 2. & alii apud eòdem Salmanticensis d. cap. 15. num. 13. ubi conſultant nonnullos DD. ſexus fructibentes. Ad Quartum reſpondetur, non eſſe mirum quòd in Mengrelia, quæ eſt pars Eccleſiæ Orientalis penes mare nigrum, prævaluerit ille error circa mulieres, cum aliis plures errores ſoveant, etiam circa Baptiſmum, ut legitur in iidem Annalibus. Ad Quintum reſpondetur, non eſſe diſtinctionem coram Deo circa ſalutem æternam, ſexus quòd ad Sacramentum Ordinis ſuſcipiendum, ſacrificandum, & à peccatis abolendum. Quòd ſi quis petat, An Hermaphroditi poſſint valide, & licite ordinari? Pro validitate videant meas Decifiones De Sacram. Pœnitentiæ Decif. 43. in qua plenè hanc materiam tractavi, & ſub num. 19. dixi, quòd quando prævalet ſexu maſculinus valide poſſent ordinari, quòd docent etiam Salmanticensis d. traſ. 8. cap. 5. 13. num. 14. 15. & 16. Nota h Validi, quia licitè numquam poſſunt ad ordines promoveri, ſi nota ſit duplicitas ſexus, ſiquidem ſunt irregulares. S. Antonius 3. part. tit. 28. cap. 6. §. 5. Sylveſter Verb. Hermaphroditus, & noviffimè Emin. Card. de Lauræa d. diſp. 9. num. 13. Quòd ad Secundam qualitatem promovendorum ad ordines, hæc conſiſtit in eo, quòd hi habeant legitimam ætatem; circa quam eſt antiquiſſis temporibus diverſa emanaverint decreta Conciliorum, videlicet quòd Subdiaconi non ordinarentur, niſi haberent Annor. 18. Clem. Unic. De ætate, Ord. & Qual. perſe. de indè Annos 20. cap. Subdiaconus, diſt. 77. Diaconi vero non promoverentur ad hunc ordinem, niſi haberent Annos 25. cap. in veteri, ead. diſt. 77. Sacerdotes autem non fierent, niſi habentes Annos 30. cap. Si quis triginta, il. 1. cap. Nemo. cap. Presbyter. & cap. ſin. diſt. 78.

diff. 78. Episcopi in ætate Annorum 30. cap. Episcopus. diff. 77. & diff. 78. per omnes textus & cap. *Cum in cunctis*. De Elect. Nunc verò ad cognoscendam ætatem ordinandorum attendenda est dispositio Concilii Tridentini, quæ habetur *sess. 23. de Ref. cap. 4. & cap. 12.* et hujusmodi. Prima Tonsura non detur ante usum rationis, qui præsumitur in ætate annorum septem. Pro minoribus ordinibus nulla est ætas distincta, idè pro arbitrio Episcopi possunt conferri ab anno septimo usque ad annum 14. & deinceps, juxta habilitatem, & capacitatem puerorum, qui postulant promoveri. Sotus in 4. *diff. 25. q. 1. art. 2.* Trullench. *libr. 6. cap. unic. dub. 10.* Aversa *de Ordine q. 3. scilicet 8.* & alii, quos allegant, & sequuntur ipsi Salmanticenses *d. cap. 5. num. 29.* & quibus conformis est Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. num. 27.* Ad majores ordines idem Trid. Concilium *d. sess. 23. de Ref. cap. 12.* pro Subdiaconatu assignat Annum 22. inceptum; pro Diaconatu Annum 23. pro Sacerdotio Annum 25. pariter inceptos. Ad Episcopatum Annum 30. idem ad Cardinalatum, etsi pro utroque Papa possit dispensare. Ad Summum Pontificatum nulla est ætas in jure assignata. Ita Salmanticenses *d. cap. 5. num. 30.* Et Emin. Card. de Lauræa *num. 35.* ubi notat, fuisse dispensatum cum S. Ludovico Tholofano Ordinis Fratrum Minorum, filio Regis Siciliæ, ut postet consecrari Episcopus in ætate 23. Annorum.

Porrò circa hæc prænitam ætatem pro ordinibus plura dubia tractant DD. Unum est, an qui in die Sabbati quatuor temporum completeret Annum 24. & inciperet Annum 25. hora Vespertina, puta hora 22. postest hora 15. vel 16. Matutina ordinari in Presbyteratu? Et respondent Affirmativè, quia parum pro nihilo reputatur, & in favorabilibus dies inceptus habetur pro completo. DD. quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 5. resol. 103. resol. 104. & resol. 105.* nec non Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. num. 31.* Ipse tamen Diana allegat etiam Theologos tenentes contrarium. Alterum dubium est, An ad complementum Annorum pro ordinibus suscipiendis sit computandus dies bisextus in Anno bisextili? Circa quod alii asserunt, alii negant, ut videre est apud Barbosa *d. Episc. alleg. 101. num. 13.* Narbonam *de Ætate Ann. 25. q. 55. num. 6.* Sed tutior est opinio, quod sit computandus tam pro ordinibus suscipiendis, quam pro Professione Religiosa faciendi. Sanchez *de Matrim. libr. 2. disp. 24. num. 22.* Bonacina, Leander, Philibertus, & alii, quibus citatis adherent Salmanticenses *d. cap. 5. num. 32.* Tertium dubium est, An Regulares habeant aliquod Privilegium, quo possint ordinari ante tempus, & Annos à Concilio Tridentino præscriptos? Multi multa dicunt, allegantes Privilegium Innocentii VIII. concessum Fratribus Minoribus, ut Generales, & Provinciales eorum, ex justa causa possint dispensare cum suis subditis, ut post 22. Annum ad Sacerdotium admittantur. Sed dicendum est, etiam Regulares esse debere in ætate à Tridentino Concilio requisita, cum in *sess. 23. de Ref. cap. 12.* præcipiat ita: *Regulares quoque, nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur; privilegii quibuscumque quod ad hoc penitus exclusi.* Et ita docent, pluribus pro hac opinione allegatis, iidem Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. num. 37.* qui *num. 39.* advertunt, quod qui scienter recipere ordinem ante legitimam ætatem, incurreret suspensionem ipso jure, à qua non esset liberatus completa postea ipsa ætate, sed egeret dispensatione Papæ; nisi hæc suspensio esset omnino occulta, à qua possit dispensare Episcopus vigore Trident. Concil. *sess. 24. de Ref. cap. 6.* at si exerceret ordinem ante dispensationem ante iterum irregularis à solo Papa dispensandus. Quod si ante ætatem ordinaretur ex ignorantia inculpabili, esset quidem suspensus, sed adveniente ætatis complemento posset abque dispensatione ordinem exercere; quem etiam exercuisset ante completam æ-

tatem, minimè factus esset Irregularis. Ita DD. Salmanticenses *d. num. 39.* & ibi etiam Diana Coordinatus, Trullench, Aversa, & alii. *Quartum* dubium est, An puer ante usum rationis possit validè promoveri ad Ordines etiam Sacros? & quod magis est etiam ad Episcopatum? Circa quam dubitationem etsi plura sint argumenta fortissima pro negativa opinione, quæ referuntur à Salmanticensibus *d. tract. 8. cap. 5. à num. 17. & seqq.* Nihilominus omnes Scholastici utriusque Scholæ amplectuntur affirmativam, quam docuerunt, & tenuerunt S. Thomas in 4. *diff. 25. q. 2. art. 1.* nec non in 3. *p. q. 39. art. 2.* Scotus, S. Bonaventura in 4. *diff. 25. Sanchez tom. 2. Consl. libr. 7. cap. 3. dub. 32. num. 2.* alios DD. cumulant, quibus adheret etiam Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. art. 2.* Ratio est, quia ut docet S. Thomas ubi supra, Sacramenta, quæ imprimunt characterem, non petunt ex necessitate consensum ipsius recipientis, ut patet in Baptismo, & in Confirmatione, & idè idem in Ordine. Ulterius hæc Sacramenta imprimunt characterem conferent potestatem, seu potentiam ad actum: sed potentia debet semper actum præcedere. Ergo, quamvis pueri pro illo statu carentis usus rationis non possint habere actum Ordinis, possunt potentia, seu characterem potiri; sicut pro tunc habent potentiam intellectus, & voluntatis humanæ, quamvis actus voluntatis, & intellectus eliceri nequeant humanos. Tum deinceps, quia in his Sacramentis non requiritur, quod agat, qui illa recipit, quia actus illius non sunt necessarii ad Sacramentum, sed quod patiat, & recipiat; & idè quamvis non possit Minister conferens Ordines abque intentione debita illos conferre, quia agit, & se habet ut Agens, parvulus tamen abque illa potestæ ea recipere, quia se habet ut patiens, & ut recipient. Hæc, & aliæ rationes videri possunt à studiosis apud Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. dub. 2.* nec non apud Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. art. 2. per totum,* qui de hoc dubio diffusè differunt, etsi merè speculativo, quia prohibuit esse illud ad actum deducere à Jure Canonico, ut legitur in *cap. fin. de Temp. Ordin. in 6.* & Episcopus, qui infansem ordinaret ante septennium, incurreret suspensionem à collatione ordinum per annum, quos si interim conferret, fieret irregularis à solo Papa diffusè differunt, & dispensandus, ut ostendit Theaurus *de Pœnis Eccl. part. 2. Verb. Ordines, cap. 1. num. 5.* & ibi Theologi, ac Canonici.

Quò ad Tertiam Qualitatem promovendorum ad ordines, hæc versatur circa mores, ac studium eorumdem, adeò ut si sint præditi bonis moribus, ac Literis; & equidem quò ad mores non sufficit, ut sint abque peccato mortali, prout requiritur in aliis Sacramentis suscipiendis, sed quòd sint dediti virtutibus Christianis, castitati, sobrietati, pietati, & humilitati; ac vitia abhorreant, & ab illis sint alieni; & circa hæc probitatem indagandum solliciti esse debent Prælati Superiores, ad quos spectat Clericos ordinare, vel, ut ab aliis ordinentur, ipsi dum minoribus Litteras concedere, ut decernit Concil. Trident. *sess. 23. de Ref. cap. 3.* quòd si in hac indagazione deficient, & promoveant indignos, pravique moribus depravatos, peccant mortaliter, ut docet S. Thomas in 4. *diff. 24. q. 1. art. 2. questio. 4.*

Ex his deducitur, non sufficere, quòd Prælati Superiori Ordinandorum nesciat, eos esse in malè vitæ, vel depravatorum morum; sed debet inquirere, ac fecertum reddere de probitate eorumdem. *cap. Nullus, diff. 24.* in qua inquisitione faciendi servare tenetur ea, quæ præscripta sunt ab eodem Concilio Tridentino *sess. 23. de Ref. cap. 3.* ut notant Sanchez, Trullench, & alii apud Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 5. à num. 40. & seqq.* & novissimè Theaurus *de Pœnis Eccl. d. Verb. Ordines cap. 4. & seqq.* ubi Canones allegat decernentes poenas, ac censuras tam contra Episcopos, qui conferunt ordines indignis, quam ipsos eisdem ordines recipientes.

recipientibus. Ecce quàm grandis est obligatio Episcoporum.

Ulterius requiritur scientia in ordinandis, & quòd sit præditi Litteris, vel magis, vel minus juxta diversitatem ordinum. Pro prima Tonsura exigat Concil. Trident. *d. sess. 23. cap. 4. de Ref.* ut sit in rudimentis Fidei instructus, & sciat legere, ac scribere vulgaris idiomate, non Latino ex necessitate, ut latè probat Sanchez *tom. 2. Consl. libr. 7. cap. 3. dub. 45. num. 10.* Pro minoribus Ordinibus requirit, ut ordinandus saltem Latinam linguam intelligat, ait enim Concil. Trident. *d. sess. 23. cap. 11. Minores Ordines iis, qui saltem linguam Latinam intelligant, per temporum intervalla, nisi aliud Episcopo magis expedire videatur, conferantur.* Quorum occasione verborum querunt DD. utrum Episcopus habeat arbitrium ordinandi Juvenem, qui nesciat linguam Latinam, si tamen sit bonè indolis, & pro ætate docilis, qui suo tempore discere eam possit? Afirmant Menochius *de Arbitr. Judic. casu 425. num. 56.* & DD. apud Sanchez *d. dub. 45. num. 12.* sed ipse negat, *num. 14.* opinans, quòd Concilium in *d. cap. 11.* det arbitrium Episcopo tantummodò circa interdicta, non autem circa non intelligentiam linguæ Latinæ. Ad Subdiaconatum, & Diaconatum petit Concil. Trident. *d. sess. 23. cap. 12.* ut promovendi sciant linguam Latinam, qua id, quod legit, intelligat, & quòd sint instructi in his, quæ ad illum ordinem pertinent; unde fit, quòd non est conferendum beneficium nescienti recitare Horas Canonicas, vel ad Sacerdotium, præter dicta exigat Concilium *d. sess. 23. cap. 14. & 15.* ut sciant, quæ ad essentiam Sacrificii spectant, & ad alia Sacramenta Baptismi, Extremæ Unctionis, & Penitentis, videlicet eorum Materiam, Formas, & suscipiuntur animæ dispositionem, etsi in hac scientia pares esse non debeant cum Parochis ipsis, ut voluit Aversa *quest. 3. scilicet 8. Philibertus tract. 1. part. 5. cap. 1. n. 12.* & Salmanticenses *d. cap. 5. num. 44.* Ad Episcopatum autem requiritur scientia utriusque Testamenti, & quòd promovendus ad illum Doctor sit in jure Canonico, vel in Theologia; & habilis omninò ad docendum populos, ac prædicandum Evangelium. Concil. Trident. *sess. 22. de Refor. cap. 2.*

Ex his omnes Doctores deducunt, quòd Episcopus peccat mortaliter, qui ordinat idiotas, seu nescientes ea, quæ à Concilio decernuntur, quia deficit in re gravissima, qualis est, idoneos Ecclesiæ Ministros assignare; & ulterius si conferat primam Tonsuram illiterato incurrit ipso facto suspensionem per annum à collatione primæ Tonsuræ. *cap. fin. de Temp. Ordin. in 6.* At si ordinet Sacerdotem illiteratum, ipse Episcopus remanet suspensus in perpetuum à collatione Ordinum per text. in *cap. Si quis Episcopi, 1. quest. 1.* Theaurus *de Pœnis d. part. 2. Verb. Ordines cap. 9. num. 3.* ubi DD. citat disputantes, an dicta suspensio sit latæ, vel ferendæ sententiæ? ibi ab Episcopis legendæ. Concordant Salmanticenses *d. cap. 5. num. 46.* ad scientiam requiritur, quam in Clerico seculari; prout etiam in Sacerdotibus, Cantoribus, & aliis in divinis Officiis versatis, ut notant DD. quos ibi allegant Salmanticenses, & Barbosa *de Episc. alleg. 46. num. 14.* Tandem non ignorandum, questionem esse inter Scholasticos, An illiteratus promovus ad ordines sit irregularis, adeò ut eos exercere non possit abque Pontificia dispensatione? Et cum alii DD. afirmant, alii negent; Salmanticenses *d. cap. 5. num. 49.* media via properantes dicunt, si sit penitus illiteratus, ita ut nihil sciat de lingua Latina, erit utique irregularis, egens dispensatione; at si aliquantulum sit instructus in lingua Latina, quamvis peccaverit in susceptione ordinum, eos tamen abque peccato poterit exercere.

Quò ad Quartam qualitatem ordinandorum; requi-

ritur, ut qui ad Ordines accedunt, resca sint intentione præditi, idè ut intendant in iidem ordinibus permanere, ac Deo jugiter servire. Idcirco magnum est dissidium inter DD. an sit lethale peccatum recipere Tonsuram, aut Minores Ordines animo permanendi, & deserviendi in eis tantummodò ad tempus, ad proficiendum Beneficiis, vel Privilegiis Ecclesiasticis, & postea uxorem ducendi? Et quamvis multi negent, quos citant Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. n. 55.* tamen plurimi affirmant, & horum opinio est fecutior, ut iidem Salmanticenses ajunt, quia accedere ad statum Clericalem animo eum relinquendi, est irridere illum, & ita sentiunt etiam Bannez *2. 2. quest. 12. art. 1. concl. ult. Ledesma dub. 5. concl. 2.* Molfesius in *Summatract. 2. cap. 17. num. 1.* & Philibertus *part. 8. cap. 1. num. 9.* Et hoc idem affirmant de illis, qui primam Tonsuram accipientes, causa declinandi forum secularium, & exemptionibus Clericorum uti ad tempus, ut latè demonstrant iidem Salmanticenses *d. cap. 5. num. 3. per totum;* ubi tamen excusant à mortali Clericum in minoribus constitutum, qui ex aliqua justa causa uxorem duxerit, puta ad evitandam incontinentiam, vel ad successivam familiæ propagandam; prout etiam affirmant non peccare illum, qui Ordines minores, vel Subdiaconatum, aut Diaconatum recipit animo ibi permanendi, & non ascendendi ad alios; sed ministrandi debite in Ordine suscepto, & in eo perseverandi, nisi ratione alicujus beneficii altioris gradus contingat se promoveri; ea ratione, quia omnes Ordines per se sunt quidam gradus, in quibus stare licet, ministrandi in ipsis, ac Domino serviendo; id quod fecisse legitur Sanctus Franciscus, qui ab Ordine Diaconatus ad Presbyteratum noluit ascendere. Ita Salmanticenses *d. cap. 5. n. 52.* At faxit Deus, ut quòd fecit ille Sanctus motivo profundæ humilitatis, sit ejusdem meriti, in multis Clericis id exequentibus motivo excellæ ignavie, vel mundanæ libertatis.

Quò ad Quintam, & ultimam Qualitatem ordinandorum, hæc est negativa, videlicet, quòd nullum habeant Canonicum impedimentum; & quoniam plurima sunt impedimenta Canonica, referemus hic principaliora, ut ea Studiosi summatim videant, ac prælati unico intuitu deprehendere possint, quæ personæ sint ad ordines admittendæ, & quæ ab iidem repellendæ. Igitur admittendi non sunt, sed omninò ad ordinibus repellendi veniunt omnes sequentes. I. Excommunicati excommunicatione majori. *cap. Cum illorum, de Sentent. Excommunic. II.* Qui aliqua suspensione sunt affecti. Concilium Trident. *sess. 14. de Reformat. cap. 1. III.* Qui Interdicti Ecclesiastico sunt adstricti. *cap. Alma Mater, de Sentent. Excommunic. in 6. IV.* Qui laborant infamia. *cap. Infames, 6. quest. 1. V.* Qui aliqua irregularitate detinentur. Concilium Trident. *d. sess. 14. cap. 7. VI.* Qui in examine per Episcopum faciendi non reperiuntur habere sufficientem scientiam, ut dictum est supra *n. 24. cap. Illiteratus, diff. 36. cap. fin. de Temp. Ord. in 6.* Concilium Trident. *sess. 23. de Reformat. cap. 2. & cap. 11. VII.* Qui libertate non gaudent, sed sunt servi, vel mancipia alterius. *cap. Nullus, cap. Nulli, cap. Magnus, & cap. de Servorum, diff. 54. cap. 1. & cap. Consuluit, de Servis non ordin. VIII.* Qui obligati sunt ad publica ratiocinia, vel ad aliquod onus personale. Concil. Carthag. *1. cap. 8. capit. Si quis obligatus est, diff. 54. IX.* Qui sunt spontè Caltrati, vel facti Eunuchi, *cap. Si quis, cap. Hi, qui so, diff. 55.* Dicitur spontè, quia ordinari non prohibentur, qui caltrati sunt in cunabulis. *cap. Ex parte, de Corp. viciat. vel ad infidias hostium. Concil. Nicen. 1. can. 1. vel à Medicis ob infirmitatem. cap. Si quis pro egritudine, & cap. Eunuchus, diff. 55. X.* Non possunt ordinari, qui legitimos non habent natales. *cap. 1. & cap. Litteras, de Filiis Presby. nisi fiant Religiosi, cap. 1.*

cap. 1. *cod. tit. XI. Neque Hæretici*, vel qui veniunt de Hæresi. Concil. Nicæm. 1. *can. 10. Innocentius IV. Const. 18. Noverris. Paulus IV. Const. 19. Cum ex Apostolatus. XII. Neque qui rebaptizati sunt. cap. Qui in qualibet. 1. quest. 7. XIII. Neque Dæmoniaci, sive Emergenti, donec liberentur. cap. Communiter. cap. Clerici. cap. Usque ad eod. dist. 33. XIV. Neque Publici Penitentes, idest illi, qui propter publica crimina, & scandalosos excessus coacti sunt agere publicam penitentiam (quæ nunc utinam esset in usu) *cap. Maritum, dist. 33. cap. Ex Penitentibus, & cap. Placuit, dist. 50. XV. Neque qui nullius Ecclesiæ servitio est addictus, seu cui debeat inservire. Concil. Trident. d. sess. 23. de Refor. cap. 16. XVI. Neque qui Simoniaci sunt, & tentant per oblationem pecuniæ promoveri ad Ordines, & forsitan ad minores promoti per Simoniam fuerunt. cap. Maritum, & cap. Communiter, dist. 33. cap. Præcipimus, dist. 34. sunt enim Excommunicati, suspensi, & interdicti tam ordinari, quam ordinati, & de gravissimis penis ob Simoniam in collatione Ordinum, & quot modis ea committatur videndum est Theaurus de Penit. Eccles. d. part. 2. Verb. Simonia cap. 9. per tot. XVII. Neque possunt ad Ordines promoveri, qui sunt Bigami, idest qui duas Uxores, aut unam Viduam habuerunt. cap. Si quis Viduam, dist. 34. cap. Quicumque ille 2. dist. 50. cap. de Bigami, de Bigam. non ordin. XVIII. Neque qui corpore sunt vitiosi, Gibbosi, Nani, Claudi deformiter, nisi aliud arbitretur Episcopus circa parvum vitium, vel deformitatem. cap. Præfatus, dist. 55. XIX. Neque Liberti, si eorum Domini sint vivi, nisi eorum accedat consensus. cap. Præcipimus, dist. 34. XX. Si sint criminosi. cap. Ex te more, de Tempor. Ordin. XXI. Si sint Usurarii. cap. de Patre, dist. 47. XXII. Si sint vindictivi. Concil. Carthaginen. 4. cap. 67. XXIII. Si sint accusati criminaliter, causa ipsa criminali pendente. cap. fin. de Testib. XXIV. Si quis solitus fuerit habere Concubinam, vel Meretricem. d. cap. Maritum, dist. 33. d. cap. Præcipimus, dist. 34. d. cap. Præfatus, dist. 55. XXV. Si quis Maledicus, Blasphemator, aut lubricæ linguæ. cap. Clericus maledicus, dist. 46. XXVI. Neque si sit Scorta, Jocolator, Comedus, seu Histrio. Concil. Toletan. 17. cap. 23. XXVII. Prohibentur etiam ordinari, qui milites fuerunt, & de militia revertuntur. cap. Siquis poss. dist. 50. cap. Aliquantos, dist. 51. XXVIII. Item qui Seditiosi habentur. cap. Seditiosos, dist. 46. XXIX. Item qui ad alienum Episcopum accedunt sine Litteris dimissorialibus sui Ordinarii. Concil. Trid. sess. 6. de Refor. cap. 5. & d. sess. 23. de Refor. cap. 8. XXX. Neque qui volunt ad Sacros Ordines promoveri, & non habent sufficientem titulum, vel Beneficium, vel Pensionem, vel Patrimonium ex Concilio Tridentino sess. 21. de Refor. cap. 2. de quo titulo triplici fusc egimus supra Decif. XXVIII. XXXI. Neque inter Latinos, qui ad Sacros Ordines aspirant, & non intendit castitatem servare. cap. Conjugatus, de Convers. Conjugat. cap. Unica Extravag. Joan. XXII. de Voto. Concil. Trident. sess. 22. de Refor. cap. 13. Et nostra Decifio XXVII. hujus Tractatus de Sacram. Ordinis. XXXII. Qui pro Sacris Ordinibus suscipiendis non expectant quatuor anni temporam, aut Sabbatum ante Dominicam Passionis, vel ante Dominicam Resurrectionis, cap. fin. dist. 55. & cap. 1. de Tempor. Ordin. Porro Episcopi sunt ordinan-**

di die Dominico. cap. Ordinationes, & cap. Quod in Patribus. dist. 75. Ordines autem minores etiam in quolibet Festo die conferri possunt. c. Quando, dist. 75. cap. De eo autem de Tempor. Ordin. XXXIII. Neque possunt Clerici ordinari nisi post trianctum annum ab ultimo Ordine suscepto; quia interdicta sunt servanda, nisi Episcopus ex iusta causa super eis dispenset. Concil. Trid. sess. 23. de Ref. cap. 11. & cap. 13. ita tamen, ut nequeat Episcopus eadem die duos Ordines Sacros conferre. cap. Litteras vestras, & cap. Dilatus, de Tempor. Ordin. Concil. Trident. d. sess. 23. cap. 13. & debeat celebrare eorundem ordinationes hora diei tertia. c. Ordinationes, dist. 75. XXXIV. Item non possunt conferri Ordines ab Episcopo nisi in sua Diocesi, vel in aliena de expressa licentia Diocesani. Concil. Trident. dist. sess. 23. de Refor. cap. 8. XXXV. Neque ab Episcopo non habente Communionem cum Apostolica Sede, & eius gratiam; idcirco qui se faciunt ad Ordines promovendi ab Episcopis Hæreticis, vel Schismaticis, vel Excommunicatis, etsi valide ordinentur, si adhibeant veram materiam, formam, & intentionem, tamen ab exercitio Ordinum sunt ipso jure suspensi. cap. Arianos, cap. Nos, cap. Excommunicati, cap. Per illuciam, 1. quest. 1. Clemens VIII. in Constitutione 34. incipien. Sanctissimus. §. 4. XXXVI. Ultramontani ordinari non possunt ab Episcopo Italo sine licentia Papæ, vel sui Episcopi assignantis causam, quare non ordinavit. cap. 1. de Tempor. Ordin. in 6. Imò Galli, neque Hispani ab Episcopis Italis sunt ordinandi absque Litteris dimissorias proprii Episcopi recognitis à Nuncio Papæ, & examinatis Romæ à Vicario ejusdem Papæ sub suspensionis pena, de qua in Constitut. 33. Urbani VIII. incipien. Secretis. & cap. XXXVII. Greci non possunt ordinari ab Episcopo Latino; neque Latini ab Episcopo Græco sub pena suspensionis ab executione Ordinum. c. Ord. XXXVIII. Patriter Ordines non sunt sumendi per saltum, sed gradatim, ut docuimus supra in Dec. 4. XXXIX. Ad Ordines suscipiendos accedere non possunt, quicumque laborant aliqua Irregularitate ex defectu non solum corporis, sed etiam animæ; & tales sunt Neophiti in ætate adulta baptizati. cap. Neophiti, dist. 6. Lunatici, Epileptici, ac perpetuo amentes. Maltrius in Theol. disp. 13. num. 168. ac Lepa, vel morbo Gallico laborantes. cap. Tria nos, de Clerico, & cap. XL. Neque illi, qui dicuntur Irregulares ex defectu lenitatis, & sunt omnes cooperantes ad homicidium justum, nempe Judices, Notarii, Accusatores, ac Testes. cap. 1. dist. 51. cap. 3. Ne Clerici, vel Monach. cap. 3. de Homicid. in 6. noc non Chirurgi, qui abscondunt, vel urunt membra; etsi fecerit sit de Medicis Physicis. cap. Ad aurem, de Etate, & Qualit. Hæc omnia sunt principaliora impedimenta scitu digna, quorum respectu denegandi sunt Ordines petentibus illos, ut suis differret tum Scholastici Theologi, ac Summistæ, tum etiam Canonistæ omnes in disputationibus, & tractatibus de Sacramento Ordinis. Corollarit loco advertendi sunt Studiosi, quod hic essent exponendi effectus hujus Sacramenti, qui sunt duo, Gratia, & Character, sed quoniam de ipsidem egimus in nostris Decifionibus de Sacramento in genere; Decif. 17. ubi de Gratia; & Decif. 19. in qua de Character; ideo illas adire iidem Studiosi non dedignantur; ex his enim hujus Tractatus fit

F I N I S.

INDEX

I N D E X

V E R B O R U M , A C R E R U M

N O T A B I L I U M ,

I N H O C T R A C T A T U

D e S a c r a m e n t o O r d i n i s .

Abbates an conferant Ordines minores? Decif. 6. num. 12.
 Abbates Casinenses, quando ceperint uti Chirotheosis in Missa solemnè? Decif. 9. num. 5.
 Abbates Benedictini conferunt Tonfuram. Decif. 11. n. 20.
 Abbates Presbyteri ordinant suos Monachos in minoribus. Decif. 14. n. 2. & 3.
 Abbates alii Sæculares, alii Regulares Decif. 15. n. 3. & 6. Ut ordines conferant, debeat habere tria requisita. n. 7. Tria sunt jura, quæ dant eis facultatem ordinandi. n. 11. Sed est restricta ad solos subditos Regulares. n. 15. & 17. Non ordinant extraneos cum dimissorias Episcoporum. n. 19. & seqq. Si de factis eos ordinant, an valide ordinent? n. 32. & seqq. Finito regimine an possint ordinare suos Monachos. n. 33.
 Abbates habentes Territorium separatum an possint ordinare suos subditos sæculares, & dare eis Dimissorias? Decif. 15. n. 36. 37. 38.
 Abbas Montis Casini, & alii Abbates Casinenses dant dimissorias ad ordines clericis sæcularibus sibi subditis. Decif. 15. n. 39. Item Nonantulæ, ac Vangadiciæ. n. 40. 41. 42.
 Abbas nomen quid significet? Decif. 15. n. 1. Conventus omni Superiori Collegiorum. n. 2.
 Abbates olim non ordinabantur ultra Diaconatum; ideo non conferebant ordines minores. Decif. 16. num. 7. & 8.
 Abbates Casinenses benedicunt Paramenta, Galices & Campanas, sed pro suis Ecclesiis tantum. Decif. 38. num. 5.
 Abbata Corbejensis ditissima, & ubi sit? Decif. 17. num. 21.
 Abbata Montis Crucium, ac Cortoroduli unita est Seminario Patavino. Decif. 28. n. 30.
 Absolutendi à peccatis potestas an detur in sola traditione Galicæ, ac Patenæ, dum ordinatur Sacerdos? Decif. 32. n. 23. & seqq. Dari non potest non valenti consecrare Eucharistiam. n. 49. Nec exerceri sine approbatione Episcopi. Decif. 38. n. 28.
 Abulus non debent abolere præcepta Ecclesiæ. Decif. 4. n. 20. plurimi contra reverentiam Ecclesiarum. Decif. 17. n. 32.
 Acceptio rei in civilibus fit moraliter. Decif. 8. num. 23.
 Accipere Verbum requirit tactum physicum. Decif. 8. num. 29.
 Acolythatus Ordo An semper fuerit in Ecclesia? Decif. 20. n. 1. Quænam sit ejus materia, & forma? num. 17. & 18.
 Acolythi Etymologia. Decif. 20. n. 1. & seqq. Character in eo quando imprimatur? n. 19. Ejus officia de Sacramento Ordinis.

quæ? n. 20. & seqq. An peccet serviens in mortalibus? n. 23. Antiquitas dicebatur Deputatus, ac Ceroferarius. Decif. 3. n. 43. An esset in primitiva Ecclesia? Decif. 6. n. 15. & 43.
 Actio sacra, quæ fit cum materia, & forma irreiterabiliter, est Sacramentum. Decif. 2. n. 17.
 Adulti plurimi, qui non communicant ob incuriam Parochorum. Decif. 39. n. 4.
 Aerii, & Wicleffi error, quod Ordo Presbyterialis idem esset ac Episcopalis. Decif. 16. n. 36. & Decif. 35. n. 12.
 Ætas pro recipiendis Ordinibus quæ, & qualis, ac quomodo attendenda? Decif. 40. n. 13. 14. & 15.
 Albertus Magnus factus Episcopus Ratisbonensis Anno 1265. Decif. 22. n. 6.
 Albigenes hæretici aiebant, bonos Sacerdotes consecrare Eucharistiam, malos nequaquam. Decif. 32. num. 7.
 Albini Alcuini attestatio de traditione Galicæ, ac Patenæ in ordinando Sacerdote Anno 780. Decif. 32. n. 29. Ejus opinio circa materiam in ordinando Episcopo. Decif. 36. n. 14.
 Alexandri Magni reverentia erga Pontificem Judæorum. Decif. 5. n. 9.
 B. Amadet Lusitani Reformatoris Ordinis S. Francisci Laudes. Decif. 30. n. 11.
 Ambiani Civitas ubi sit? Decif. 17. n. 23.
 Ambrosii vox quid significet? Decif. 10. n. 20.
 S. Ambrosius promotus primum ad minores Ordines, deinde ad majores. Decif. 1. n. 10. Ejus charitas erga obseffos. Decif. 19. n. 39.
 Amodeæ Blondæ apparitio septem Angelorum in forma humana. Decif. 19. n. 15.
 S. Amphilocheus ab Angelis ordinatus. Decif. 13. num. 24.
 SS. Anacleti, & Damasi dictum difficile de Ordinibus. Decif. 6. n. 8.
 Anathema est negare existentiam Ordinum minorum, ac majorum in Ecclesia. Decif. 1. num. 19.
 Angeli an possint esse Ministri Sacramentorum? Decif. 13. n. 1. Ad septem custodienda deputantur, & quæ? n. 3. Transportantur Domum Sanctam Lauretanam, ac alia Sacella. n. 4. & 5. Eorum custodia varia Exempla. n. 6. 7. 8. 9. An possint ordines conferre? n. 11. & 19. Quomodo loquantur? n. 14. Eorum zelus pro salute hominum. n. 15. An possint fulminare censuras? n. 17. Ex speciali commissione Dei possunt Sacramenta ministrare. n. 25.
 Angeli, & Animæ beatæ quomodo ad invicem loquantur? Decif. 18. n. 34.
 Angeli plures possunt esse in eodem loco, & quomodo? Decif. 19. n. 10. Boni cur non obseffant corpora humana? n. 13. Quomodo loquebantur Pontifici Hæreticorum in Sancta Sanctorum? num. 14.

N

Ange-